

Ignacy Karpowicz
SZÁLKÁK

Fordította:
Körner Gábor

TYPOTEX
Világirodalom

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Az Európai Bizottság támogatást nyújtott ennek a projektnek a költségeihez. Ez a kiadvány a szerző nézeteit tükrözi, és az Európai Bizottság nem tehető felelőssé az abban foglaltak bármilyen felhasználásáért.

A mű megjelenését az Instytut Książki © POLAND Fordítási Programja támogatta.

This publication has been subsidized by Instytut Książki – the ©POLAND Translation Programme.

Ignacy Karpowicz: *Ości*

© Copyright by Ignacy Karpowicz

© Copyright by Wydawnictwo Literackie, Kraków, 2013

Hungarian translation © Körner Gábor, 2017

Hungarian edition © Typotex, Budapest, 2017

Engedély nélkül semmilyen formában nem másolható!

ISBN 978 963 279 938 4

ISSN 2064–2989

TYPOTEX VILÁGIRODALOM

Sorozatszerkesztő: Sosity Beáta

Kedves Olvasó!

Köszönjük, hogy kínálatunkból választott olvasnivalót!

Újabb kiadványainkról, akcióinkról a www.typotex.hu

és a [facebook.com/typotexkiado](https://www.facebook.com/typotexkiado) oldalakon értesülhet.

Kiadja a Typotex Elektronikus Kiadó Kft.

Felelős vezető: Votisky Zsuzsa

Főszerkesztő: Horváth Balázs

A kötetet gondozta: Kenyő Ildikó

A borítót tervezte: Faniszló Ádám

Művészeti vezető: Sosity Beáta

Nyomás: Séd Nyomda Kft.

Felelős vezető: Katona Szilvia

KÜLÖN KÉPLETEK

1.

Maja – kor: 36 év; súly: 52 kg; magasság: 160 cm; szexuális orientáció: heteró, némi teátrális és kísérletező hajlammal; világnézet: depresszió; nemzetiség: eltűnőben; viszonya a holokauszt áldozataihoz: empátikus.

A busz állt a dugóban és a helytelen állandósult szókapcsolatban. A légkondi elromlott, és meleg levegőt nyomott az utasok feje fölé a szellőzőkből. Maja a szellőzőket nem észlelte; jelenlétük deduktív természetű volt, az ajtókra és ablakokra ragasztott matrica szövegéből következett. *(Légkondicionált jármű. Az ablakokat kinyitni tilos.)*

A júniusi napfény könyörtelenül hevítette a busz üveg, műanyag és fém alkatrészeit. Az emberek hőcserélővé változtak. Maja a száraz ablak és egy átnedvesedett pacák között ült; egy nagy fekete zsákot gyömöszölt a lába közé. Egyre kínzóbb, kellemetlenebb érzés kerítette hatalmába: itt valami tévedés történt. Tévedésből rossz helyre, egy használtalkatrész-raktárba szállt fel.

Egy fiatal nőt bámult az ablakból, egy drága autóban ült. Abban biztos nem gyengélkedik a léghcondi.

Ki nem állhatta a tömegközlekedést: az emberek túl gyakran használják a buszt, és sosem egyesével. Fogott volna egy taxit, ha nincs az a tegnapi dolog (elromlott a mosógépe), meg a mai (hét zloty van a számláján), de tulajdonképpen a kettő együtt – összerakva egy felszínes igazsággá, de mégiscsak igazsággá.

Tüsszentést hallott. A mellette ülő volt az. Maja észrevette, hogy a tüsszentés után legezőszerűen repülnek szerteszt a nyál- és takonycseppek az illető szájából és orrából. Vagy kúpszerűen, bár a szomszédja nem szabályos mértani idomokban tüsszentett. Alapjáraton, mondjuk, csecsennek nézett ki. Maja elvörösödött, mint mindig, ha fajilag tapintatlannak vagy vizuálisan visszamaradottnak bizonyult.

A tüsszögő csecsen – kor: 17 év; súly: 77 kg, magasság: 178 cm, szem: sötét; szexuális orientáció: szétrúgni az oroszok seggét, világnézet: szeretem az anyám, nemzetiség: csecsen, viszonya a holokauszt áldozataihoz: határozatlan.

Redukálták. Racionalizálták. Optimalizálták.

Maja gondolkodott, hogyan fogja ezt elmondani Szymonnak.

Képzeld, drágám... Racionalizáltak? Optimalizáltak? Örülsz? Mert én is. Lecsíptek.

Tizenkettőig volt állásban, majd csatlakozott a munkanélküliek táborához; persze értesítették három hónappal ezelőtt, írásos felmondást kapott, de senki sem figyelmeztette, hogy ilyen furcsán fogja érezni magát. Senki sem említette a hőséget, az elromlott mosógépet és az anyagiakat, amelyek nem teszik lehetővé a taxizást.

Két évet dolgozott az intézetben, és biztosan nem fog hiányozni neki senki, bár nincs kizárva, hogy álmában megjelenik egyik-másik munkatársa. Maja még nappal sem tudta megőrizni tökéletes hermetizmusát, hát még éjszaka – szó szerint bárki képes lett volna belopózni a fejébe.

Rémálmai dobogós helyeit már az első hónapokban kiosztotta. A bronzot az intézet igazgatója kapta, akit Selyemsál, alias Ne Most úrnak nevezett el. Az ezüstöt a közvetlen felettese, Agata, az aranyat pedig Mateusz, az egyik kollégája a csoportból.

Búzamezők, kukoricaföldek, egynemű anyagbálák, a puhuló aszfaltot ellepő járművek – Maja munkájához képest dinamikusnak, izgalmasnak, titokzatosnak tűntek ezek a képek. Szaporított, módosított, baktériumokat ölt, kávézott és teázott, takarított, feljegyezte az eredményeket, kesztyűt kért, ami mindig hiányzott, pipettákról, kémcsövekről álmodott. Szaporított, módosított, ölt, feljegyzéseket írt, ivott. Az intézeti étkezdében tizenöt zlotyba került az ebéd. Rántott hús, baromfifmáj, péntekenként hal, olyan szagú, mint egy fürdőhely, amit bezáratott a tisztiorvosi szolgálat.

Kezdetől fogva ott lapult benne, mint őszi földben a mag, a gyanú: ez az egész csak látszat, nem igaz, inkább nincs, mint van. Muzeális PVC, potyogó csempe, szivárgó csap, barna csík a vécékagylóban,

rossz fizetés, egy tizenöt-husz évvel ezelőtti labor sematikus képére emlékeztető labor, valamilyen emberek, ők is inkább egy riport fotóiról valók, mint az élet valóságából.

Az első hónapokban bizonyos értelemben szórakoztatta a dolog, az egész helyzet és a potyogó csempe, a baktériumok is. Elképzelte, hogy megbízást szerzett egy szappanoperára, *Sebészek* vagy bármilyen más címmel. A negatív figurákkal, mindenekelőtt Selyemsállal és Agatával szembeni féelme ebből a megközelítésből eltúlzottá vált, valamelyest idézőjelbe került, visszájára fordult – a hiperrealizmus objektívjén át nézve.

Minden erejét beleadta; úgy vélte, senki sem játssza a sorozatban ilyen átéléssel a rémületet, amit Agata láttán érez; a lába nyomába sem érnek, ha Mateusz udvarlásának visszautasításáról van szó, Selyemsál jelenlétében pedig megtanult úgy osonni a fal mellett, mint a kiséger, amire nagyon büszke volt: azért nem könnyű feladat színészileg – sminkes segítsége nélkül felölteni a rozsdabarna patogzásokkal teli, kékes fal színét.

Nagy odaadással játszotta, hogy dolgozik, önmagát tartva a legkiválóbb színésznek az egész színes, szélesvásznú intézetben; mégsem szerzett se hírnevet, se pénzt. Egy év után utolérte a depresszió vagy szakmai kiégés. Szaporított, módosított, baktériumokat ölt, kávézott és teázott, takarított, feljegyezte az eredményeket, kesztyűt kért, ami mindig hiányzott, rengeteg időt töltött a mikro ajtaját bámulva.

Nem a képesítésének megfelelő munka volt – elfogadta, mert kellett az állás, mostanra azonban elviselhetetlenné vált az unalom és a rutin. Csalódottságában addig gondozta az asztmáját, amíg már nem bírt meglenni inhalátor nélkül. Meg e-cigi nélkül. Felváltva

tüdőzte le hol az egyiket, hol a másikat. Otthon egy férj, a fia meg egy vadászgőrény.

Három hét szabadság után visszatért a sorozat második évadába. Kínozta a baktériumokat, szívesebben ölte őket, mint szaporította. (Ez kellemetlen szóváltáshoz vezetett Selyemsállal.) Végül arra jutott, hogy blogot fog írni. Az intézet hőseit kölcsönvéve, áttette őket egy mesebeli országba, pontosabban Mordor II-be. Selyemsál Sauron lett, Agata a nazgûlok vezetője, Mateusz pedig Gimli, Glóin fia. Először otthon írt, aztán olyan jól szórakozott, hogy elkezdett a munkahelyén is.

Gimli, Glóin fia lesben állt, és várta a nazgûlok vezetőjét, valakinek a lányát, közvetlenül a Havi Értekezlet után, a Szennyes Ruha feliratú ajtóban végződő zsákfolyosón. Itt szoktak találkozni, hogy mérgező összeesküvéseket és vizsályokat szőjenek, melyeket szájról szájra adogattak a nyelvükön, mint afféle tálcán. Senki sem tudott erről Barad-Dûr erődítményében, csak Kaja-Maja, a más rendből származó fénylény, a fehér ork hercegnő, akit hatalmas, megtörhetetlen átkokkal tartottak fogva Sauron erődjében: az ok-okozati láncsal és a gazdasági szükségszerűséggel. Kaja-Maja nem tudott volna a titkos találkozókról, ha be nem téved egyszer Barad-Dûr alagútjaiba. Lépteket és nevetést hallva beszaladt az első és egyetlen ajtón, és behúzódott a sarokba, a régi felmosófejek és kefék közé. Ilyen dramaturgiailag elcsépeelt módon jutott tudomására, hogy Gimli csapja a szelet a nazgûlvezetőnek, ő pedig a maga szélcsapta részéről szeret a pohár fenekére nézni.

A Havi Értekezlet után Kaja-Maja vállalta a feladatot és a fáradtságot, követte Gimlit és a nazgûlvez.-t, amíg arra a helyre nem értek, ahol – Kaja-Maja személyében – titokban maradt harmadik személyek részvételével találkozgatni szoktak. Kaja-Maja kihallgatta, hogy az értekezleten Sauron már nem először említést tett az erőd és a benne raboskodó orkok reorganizálásáról és racionalizálásáról. Állítólag közelgett a Negyedkor, és vele együtt közelegtek a Tervek. Azt tervezték, hogy új kínzókamrákat vájnak, és ezeket az EU-ból hozott vadonatúj, új generációs berendezésekkel szerelik fel, egyszersmind felszámolják a Társadalmi Békét, amit még a Másodkor elején kötöttek. Az Éttekdében végzendő mézárúlról is beszéltek. Az ott alkalmazott orkokat ki akarták küldeni a fényes Munkaügyi Hivatalt övező földekre – így hívták az elfek erődítményét, amelyre az orkok rettegéssel tekintettek a tévére és a nyaralásra felvett rengeteg hitelük miatt.

Majának nagyszerűen ment az írás, sokat nevetett, nemegyszer elérzékenyült, míg szippantgatta az inhá-t és e-t, a két jótékony felhőcskét. Egy rosszkedvű napon, miután kicsinált sok ezer baktériumot és saját magát is, elhatározta: elszlatja az intézet komor légkörét. Ötlete világos volt, mint a nap – elküldi a blog linkjét a kollégáinak. Ettől majd magukra találnak, és felvidulnak, tiszta sor.

Ha felvidultak, merőben introvertált módon tették. Az éttekdében Maja nem találkozott gyűlöletbeszéddelel, csak dühös pillantásokkal – dühösek voltak, ugyanakkor teljesen kifejezéstelenek.

Már tagadhatatlanul beköszöntött a tavasz, amikor a mordori valóság összecsúszott az intézetivel. Jöttek a fenyegető raciók és reók, amiknek – legalábbis első menetben – egyetlenegy ork esett áldo-

zatul: Maja. Felfüggesztette tevékenységét a blogoszférában, széles ívben elkerülte a mikrot, próbált barátkozni minden élőlényel, leküzdve magában a többsejtűek iránti előítéleteit, a felmondást azonban nem vonták vissza.

Az utolsó napon egy fekete szemeteszsákba söpörte többé-kevésbé személyes dolgait. Köztük egy vadiúj csomag laboratóriumi kesztyűt, két kötényt, néhány maszkot, egy pipettát, valamint egy papucsot, amely több számmal nagyobb volt ugyan, de alig használt.

Felszállt a buszra, és elakadt. Először is a dugóban. Másodszor a hőségben. Harmadszor önmagában. Ujjbegyével megérintette az orra hegyét. A nagymamája annak idején sokat mesélte az unokájának, hogy a magas hőmérséklettől megnyúlik az ember orra. Nagymama valószínűleg Pinokkióra és a hazugságra gondolt, a demencia azonban megtette a magáét, akárcsak a hiszékenység. (Maja hitt a nagymamájának.)

Hüvelykujját az orra tövéhez nyomta, az ajka és a porc közötti mélyedésbe. Az orra rendszerint a körme mögött, de az első ínszalag előtt végződött. Ma viszont az alapperc közepéig ért!

Legszívesebben a kalap árnyékába rejtette volna az orrát: úgy meredett, mint Vasudvard tornya. Már most egy óriási mexikói sombrero kellene, saccolta, de ha nő a hőmérséklet, semmi sem tarthatja el – esetleg egy népirtás árnyéka, leginkább egy közeli és friss népirtásé.

Srebrenica – születési év: 1995. július; szülők: egy holland ENSZ-zászlóalj, valamint szerb osztagok; utódok száma: körülbelül 8000 lemészárolt boszniai muszlim; különös ismertetőjel: golyónyomok; szexuális orientáció: nem aktuális; világnézet: nem aktuális; nem-

zetiség: nem aktuális; viszony a holokauszt áldozataihoz: nem aktuális; vetett árnyék: örök.

Amikor leszállt a buszról, már emberroncs volt, rosszabb – egy roncs makettje. Szerencsétlen, izzadságtól csöpögő lény, bizonytalan jövőbeli és érdektelen múltbeli perspektívákkal, valamint egy jókora, nem túl nehéz fekete szemeteszsákkal; úgy cipelte maga előtt, mint egy külső terhességet, *plug & play*.

Elvánszorgott a lakásig, érezte, hogy jön a roham, a való világban, lecsatolta a szandálját, bevett egy Xanaxot, a maradék meleg ásványvízzel öblítve le a tablettát, hogy nyerjen egy kis időt. Elnyúlt a padlón, a hűvös konyhakövön. Bekapcsolta az e-cigit, és letüdőzte a nikotint. Aztán befújta a szájába az inhalátorral.

2.

Az elmúlt tizenhat évben ugyanabban a kis lakásban élek, a mosogatóban mosok, nincs se központi fűtésem, se dupla ablaküvegem, se padlószőnyegem, se más kincsem, ami másoknak van, és persze nincs semmilyen bibliai dolgom, mint feleség, gyerek, ház, föld, barom, juh stb. [...] Mulatságos, ugye?

Philip Larkin

Nyolc harminctól tizenhat harmincig dolgozott, hétfőtől péntekig, az állami és egyházi ünnepeket, a fizetett szabadságot és – elvileg – a betegszabadságot kivéve. Andrzej nem betegeskedett. A betegségek

egész készletét azok használták fel, akiket: szeretett; úgy érezte, hogy szeret; feltételezte, hogy szeret; attól tartott, hogy szeret; sőt – rémülten konstataulta – akiket egész biztosan nem szeretett. Csak konck maradtak: egy nap szabí, amikor felakasztotta Miró *Kékség II.* című képének óriási reprodukcióját, és kifecamította a bokáját, két nap szabí, amikor meghalt a nagymamája. (A munkahelyén inkább azt mondta, hogy fáj a torca, mint hogy elvesztette a nagymamáját.) Az utóbbi esetben kizárólag a nagymamájával való kontraszt alapján lehetett volna munkaképtelennek nyilvánítani, ő ugyanis makk-egészséges volt: viaszfehér arccal feküdt a koporsóban, túl a halandók kisedet játékain és ítéletein, a kedvenc kiskosztümjében; biztosan kedvére lett volna a hosszú gyászmenet. Életében kissé fellengzős volt, büszkén emlegette – egyebek mellett – az esküvői fátyla hosszát. Szép kódája az életnek ez a hosszúság – gondolta magában az őszintén elszomorodott unoka.

Tól-ig, ig-tól dolgozott egy elegáns irodaházban: portás, őrzött parkoló. Nem volt szüksége sem a portásra (ahogy az életben, a munkahelyén is került a szerelmi kalandokat), sem a parkolóra (biciklivel járt, egy méregdrága összecsukható modellel). Igyekezett nem hazavinni a munkát. A munkamániáról, amire sosem mutatott különösebb hajlamot, a negyvenedik születésnapján tett le. Úgy vélte, kinőtt a fogyatékosok versenyéből – ezt annak idején, amikor Andrzej fiatal volt, a politikai korrektség pedig gyenge lábakon állt, patkányversenynek hívták. Azonkívül ötödik-hatodik helyen állt a karrierversenyben, amivel teljesen meg volt elégedve; az évek alatt elég erős pozíciót vívott ki magának a cégnél ahhoz, hogy – a kiválasztottak egyikeként, mint Neo a *Mátrix*ban – nyolc órát dolgozhasson, egy perccel sem többet.

Szóval dolgozott tól–ig, ig–tól, majd hazakerekezett a mérregdrága összecsukható biciklin a Bielanyban lévő tágas lakásba, nem messze a metrómegállótól, valamint – sajnos – egy óvodától. Szabad óráit évek óta ugyanúgy töltötte.

Először is, takarított. Imádott takarítani. Csempesikálás, padlófényezés, a por letörölgetése a nigériai maszkgyűjteményről, a valódi perzsaszőnyeg kézi tisztítása, főleg nedvesen (egy kupak sampon, öt pohár langyos víz és egy kanál fehér ecet; az ecet megőrzi a színeket) – e tevékenységek nevei úgy csengtek-bongtak Andrzej fülében, mint a *Káma-szútra* pozitívái, bár tökéletesebbek voltak azoknál, hiszen a partnerre való tekintet nélkül, kizárólag Andrzejen múlt a kielégülés minősége.

Másodszor, főzött. Kerülte a keleti konyhákat, az egyetlen tányéron összevegyített ízek miriádját barokkos túlzásnak, sőt katyvasznak és prosztóságnak érezte. A minimális számú összetevőből álló ételeket szerette. Az efféle fogások ereje és szépsége a visszafogottságukban rejlik, a visszafogottság pedig valódi szenvedélyt jelez vagy leplez.

– *Tényleg azt hiszed, hogy a szenvedélyes emberek visszafogottak?* – kérdezte Andrzejtől Krzyś.

– *Persze. James Jones. Henry James. Jane Austin. Emily Jane Brontë. Virginia Woolf. Adam Zagajewski.*

Krzyś elnevette magát:

– *Szerintem tévedsz. De rohadtul.*

Múlt szombaton újabb desszerttel debütált: félbevágott eperszemek, frissen őrölt borssal megszórvva, rá pedig mascarponés tejszínhab.

Andrzej feszülten meredt Krzys arcára: ette a desszertet, s közben egy cikket olvasott valamilyen hetilapban.

Andrzej nem bírta türtőztetni magát.

– Na, milyen?

– Állati buzis desszert. Nincs valami felvágottad?

Harmadszor, olvasott, sokat és figyelmesen: a városi tér szervezéséről és tervezéséről szóló könyveket, amiket a halál filozófiájának körébe tartozó, kevésbé gyakori olvasmányok ellenpontosztak. (Anaximandroszt előbbre helyezte Adornónál, legalábbis az elkerülhetetlen vonatkozásában.) Szépirodalmat is olvasott, lengyelt és külföldit, kortársat és klasszikust egyaránt. A tényirodalmat nem kedvelte. A tények az utóbbi években rettenetesen pauperizálódtak. Néha még fontos irodalmi díjakat is kaptak, illetve – különösen a politikában – a „valós” jelzővel illették őket. Valós tény. Megáll az ész.

Negyedszer, zenét hallgatott. Első stabil szerelme a Lombard volt, rögtön utána a Maanam.* Fiatalkorában tagja volt a Lombard, majd a Maanam hivatalos fanklubjának. Szerkesztett egy fanzint (*Café Maur* címmel). Rajongott Koráért és társaiért, nem annyira Kora élettársáért, mint inkább a Ramona nevű kis bologneséjéért. (Ha valaki lepuzdliza Ramonát, Andrzej nem állt többé szóba az illetővel.) Mostanában ritkán volt alkalma újra elővenni a Maanamot, néha ment valami szám a rádióban, néha feltűnt a tévéképernyőn vagy egy internetes pletykaoldalon Kora.

---

* Lombard, Maanam: lengyel rockegyüttesek. Kora Jackowska (1951) az utóbbi formáció énekese. – *A ford.*

*Tudnál-e élni nélkülem ó mondd
Elmennél-e mondd elmennél-e
Annyiszor álmodjuk ugyanazt
Az nem lehet az nem lehet
Ó mondd*

Kora Jackowska

Ötödször, filmeket és sorozatokat nézett. Szerette a társadalmilag elkötelezett sorozatokat. Például a *Sírhant műveket*, az *L-et* vagy a *Csajok*at. A filmek közül szerette – a csalódott szerelmes titkolt szerelmével, senkinek sem vallotta be, még a partnerének sem – a *Cherbourgi esernyőket*. A csúcspont, amikor hosszú évek és Algéria után találkozik a benzinkúton a két szerelmes, akik külön életet éltek, külön családot alapítottak, más-más gyerekeket szültek, mindig meghatotta Andrzejt: néha könnyekig, amit nem szeretett, a könnyek ugyanis ártanak a bőrnek és a világnézetnek, néha viszont elpattant benne valami. Elpattant – már elnézést – az intertextualitás, amely a 125 IQ feletti körökben véd a társasági élet legfőbb megaláztatásaitól. Elpattant a kontextus meg a distancia, és a naivitás ütögetett a repedésben. A naivitás mint két állat, pontosabban anya és gyermeke közti bizalom. A naivitás, amely nem az intellektus hibája, hanem csupán a bőr odatolása a bőrhöz, az illat az orrhoz, az orr a mellhez. A *Cherbourgi esernyők* évek óta hatalmas pusztítást végzett Andrzejben. Minél inkább tisztában volt a károkkal, annál kevésbé szerette volna felszámolni. Mit csináljak, mondta egyszer magában, úgy látszik, fel kell adnom – jön a kiszámoló: – az egyik várat a másik után, az erődöt a csata után, a csatát a törbeccsalás után, a törbeccsalást a bűnhődés után, az egész

lélektani-kulturális sáncot, amely véd a világtól, és védi a világot – tőlem.

Hatodszor, táncolt. Hangszóróból szóló zenére éppúgy, mint arra, ami a fejében ment, előadó és cím nélkül, szvit gyomorra és zsigerekre, a fehér lovon érkező hercegről való ábrándozás ütemére. Magában táncolt, bár olykor egy ektoplazma jellegű valakivel, aki kitárt karjába vetette magát, aki a vállán tartotta az állát, átölelte a derekát, a lábán taposott. Ez a bizonyos táncpartner nem rendelkezett részletekkel vagy arccal – se arcvonások, se grimaszok. Ha egy kézzelfogható valakivel akart volna táncolni, egy konkrét szépségű, izomzatú, magasságú, hangszínű, szem. számú valakivel – elmegy egy klubba.

Hetedszer, katonarigmusokat és egyéb apróságokat tanult meg kívülről, és szavalt magának. Shakespeare- vagy Fredro-drámákból is választhatott volna részleteket, kerek történeteket azonban nem volt kedve betanulni. A kuplék valóságosabbnak tűntek, már csak azért is, mert kimentek a divatból. („A bakáknak utolsói: / Taknyosezred a varsói.”)

Vett egy pénteki tusfürdőt. A pénteki egy valamiben különbözött a mindennapi tusfürdőtől: pénteken jött Krzyś. (Hétfőn vagy vasárnap ment el.) A közös zuhanyozást hanyagolták; öt éve voltak együtt, és egyöntetűen állították: egymás bőködése a meleg víz sugár alatt (lehetetlenség kikerülni egymást a szűk zuhanykabinban) nem tartozik a különösebben romantikus rituálék közé. Nem is különösebben kellemes.

– Ne vedd zokon – mondta Andrzej –, de a közös zuhanyozás után úgy érzem, kevésbé vagyok megmosakodva, mint ha egyedül zuhanyoztam volna.

– *Elveszem tőled a vizet?*

– *Inkább eltereled a figyelmem. Vagy van valamilyen megoldatlan problémám az anyámmal.*

Krzyś nevet. Mindig szórakoztatják a szakállas Freud bácsis viccek.

Még nem sikerült szárazra törölnie magát, amikor csörgött a mobilja.

– Gondolom, késel. – A hang a vonal túlsó végén hosszasan magyarázott valamit, míg végül Andrzej félbeszakította a zavaros okfejtést: – Akkor gyertek együtt. De legkorábban egy óra múlva. Még nem vagyok kész.

Egy ideig gondolkodott, mit vegyen fel: lezser otthoni ruha, vagy inkább valami hivatalosabbat? Az új skót kockás shortja mellett döntött: baromi divatos és drága darab. Állt mezítláb a tükör előtt, a divatos shortban és aggodalmasan, bal combjánál a fityegő, illetlenül sok fontról szóló árcédulával, és próbálta kiválasztani a felsőt. A legkopottabb, pecsétetes pólót választotta. Az elért hatás nem igazán elégítette ki Andrzejt, de hát kicsire nem adunk, már csak fél órája maradt, ha az érkezők pontosak.

Készített egy kis harapnivalót, nem túl komplikált, gyors ételeket: bazsalikomos-mozzarellás-almás paradicsomot, mandulapehellyel szórt olajbogyót, sárgadinnyével tűzdelt szárított húst. Az egészet kirakta a teraszra, egy alacsony asztalkára. Kritikusan mustrálta az általa készített ételeket. Nagymama konkrétan sírva fakadna, gondolta magában; csupa flancos étel, mivel lakjon jól az ember, hogy élje túl a háborút? Már majdnem kidobta az egészet a szemébe, és rendelt egy pizzát, de aztán az órájára pillantott. Ez van, állapította

meg félig kétségbeesve, félig szégyenkezve, letagadhatatlanul meleg vagyok, meleg a nagykönyvből és a szekrényből.

Láss csodát, pontosan érkeztek, ding-dong, Krzys és Maja, ding-dong, nyitom már!

Maja – kor: 36 év; súly: attól függ, hogy érzi magát; magasság: attól függ, mennyire nyomasztják a gondok; szem: sárgásbarna; szexuális orientáció: Xanax asztmatikus hajlammal; világnézet: hol van a férjem, amikor szükségem lenne rá?; nemzetiség: lengyel nyelv; viszonya a holokauszt áldozataihoz: változatlanul empatikus.

Kinyitotta az ajtót. Évek óta ismerte Maját, most mégis bizonytalanul érezte magát; még sosem találkoztak a lakásán, sosem ilyen szűk körben, három fő, úgy hangzik, mint a három angyal látogatása Ábrahámnál, amely a fenyegető isteni jóslattal végződik (Sára gyereket fog szülni neked), amit ragyogóan poentírozott Andrej Rubljov a Szentháromság-ikonon, mondat vége.

Beengedte Maját és Krzyszt.

– Isztok valamit? – kérdezte.

– Én sört kérek. – Krzys jelentőségeltjes pillantást vetett Majára, és tréfásan megrázta kurtára nyírt fejét a szőke lófarokkal. – Maja vörösbort iszik. Vagy vodkát.

– Van e-cigi-töltőd?

– Nincs – válaszolta Andrzej.

– Ezt vártam tőled. Hiány. Jól szervezett hiány.

Andrzej elnevette magát, kiengedett, oldódott kicsit a kezdeti feszültség.

– Menjünk ki a teraszra – ajánlotta.

A teraszon Maja belebocsátkozott az utóbbi napok hosszú összefoglalásába, amit néha megszakított egy-egy sárgadinnyével tűzdelt, szárított húsfalat. (Maja vegetáriánus, ez van beírva az útlevelébe, a dokumentumot kiállító szerv rubrikába; vagy megint összekevert valamit.)

– Mindjárt befejezem, és hagylak titeket is szóhoz jutni, feltéve, hogy nem magatokról fogtok beszélni, hanem rólam. Viccelek. Szóval kész katasztrófa volt az a blog, csoda, hogy nem halt meg senki; úgy értem, én – sóhajtott fel, és körbenézett, e-cigi vagy inhalátor után kutatva. – Nem nekem való már Barad-Dûr.

– Micsoda? – kérdezte Krzyś.

– Így hívták a főgonosz erődjét *A Gyűrűk Urában*. Azt hittem, tudod. A melegek nyilván szeretik és ismerik az ékszerekről szóló történeteket.

– Baromi vicces – szaladt ki Andrzej száján.

– Ha ragaszkodsz hozzá... – Rövid csend támadt, amit Maja kérdése szakított félbe: – Máris kétségbeestem volna?

– Minden mérték és tapintat nélkül – felelte Krzyś.

– Furcsa, pedig úgy érzem magam, mintha kicsit se lennék kétségbeesve.

– És most mihez kezdesz? – érdeklődött Krzyś vagy Andrzej.

– Munkanélküli vagyok. Alighanem le fogok csúszni a társadalmi ranglétrán. Szerintem nem tudom megcsinálni?

– Szymon tud róla? – faggatta Krzyś vagy Andrzej.

Andrzej annyira nem köti le az embert, hogy lényegében tekintethetném őt Krzyś jellemvonásának, gondolta a háttérben Maja.

– Ne szóljatok neki! Különben is illene kitalálnia! Három hónapot

adtam neki rá. Iszonyúan magam alatt voltam. I-szo-nyú-an! Elhanyagoltam az ingvasalást.

– Ez a normális állapotod – emlékeztette Krzys. – Ahogy Szymon gyűrött ingeinek is.

– Undokak vagytok! Ennyi rosszindulat és megvetés mindössze két, átlagos arcú emberben! Mutassátok meg a kijáratot, hogy azonnali hatállyal elhagyhassam ezt a barátságtalan odút!

Pörög a beszélgetés, felcsattanó nevetésekkel tarkítva, bőségesen meglocsolva alkohollal. A három beszélgetőtárs virtuóz módon dobálózik életük kisebb-nagyobb kudarcaival, tréfásan pontozzák a gyengeségeket és vereségeket, amelyek egész CV-t alkothatnának. Egy kívülálló arra a következtetésre juthatna, hogy a szakmai vagy magánéleti sikerek ebben a kultúrkörben modortalanságnak minősülnek, olyasminek, ami takargatni való, kínos, említésre sem méltó. A kívülálló messzebb menő következtetést is levonhatna – az illetudó, jólnevelt, előkelő modorú embernek, amennyiben társadalmilag vonzó és emberileg hiteles akar lenni, meg kell tapasztalnia az egyik kudarcot a másik után, a vereséget a megaláztatás után, a megaláztatást a születésnap után, a születésnapokat minden évben, amíg meg nem hal. A beszélgetőtársak nemcsak el-elbuknak, de arra is képesek, hogy eljussanak valahová (Elcsúsztam valahogy addig a doktorátusig, mondaná Maja) és valameddig (Inkább le-, mint elcsúsztál addig a doktorátusig, mondaná Krzys).

A makulátlanul átlátszó ablakon beszüremlik a hajnali négy óra. Pizkosszürke derengés, felhóvattával takart, visszafogott fényrobbanásokkal és madarak egyre intenzívebb csattogásával.

– Csak képzelem, hogy párzanak a madarak? – kérdi Maja, és homlokához érinti a borral teli poharat.

– A pázrás, azt hiszem, márciusban van – feleli Andrzej. – Most júniust írunk.

– Atyavilág! – kiált fel Maja. – Olyan késő van?! Állatira elpizmogtam az időt!

Andrzej egy széles, óvatlan kézmozdulattal lever egy üres poharat. Az ripityára törik. Krzyś tapsol. Andrzejhez lép, megcsókolja.

– Mindig tudtam, hogy a lelked mélyén slampos vagy – mondja neki. – Csak féltél kiadni magadból...

– Fel kell takarítanom – próbál szabadulni szeretője öleléséből Andrzej. – Csak három ilyen poharam volt – közli komoran. – Háború előttiek.

– Hoppá! Korlátoznod kell az ismerőseid számát – tanácsolja Maja.

– Kettőre?! – kérdi felháborodottan Andrzej.

Krzyś megbotlik, újabb poharat tör össze. Sajnálkozva mondja:

– Elnézést, nem direkt volt. Attól tartok, egyre.

– Rám ne számíts! – Maja felhörpinti a bort, és ledobja a földre a poharat. – Uff! Sikerült nekem is.

Csodálkozva néznek rá.

– Mi van? Iszonyú teher egyetlen barátnőnek lenni! Túl fiatal vagyok ahhoz, hogy egy ilyen púpot cipeljek!

Csengettek.

– Ki az?

– Takarítást rendeltél?

Mindenki rohan az előszobába. Nyílik az ajtó.

– Szymon! – kiált fel Maja, és a férfi nyakába borul. – Drága férjem, aki elutaztál a konferenciára! Csókold meg a te rejtélyes és bekávézolt feleséged!

A férfit behúzzák a lakásba; a három bulizó mintegy parancsszóra jajgatni és siránkozni kezd.

– Űristen, mit toltatok? – kérdi az újonnan érkezett enyhe undorral és csöppnyi irigységgel a hangjában.

– Nehogy levedd a cip d! – t r ki mindegyik kb l valami ilyesmi, fokozva Szymon éppen elég nagy zavarát.

Hat  r ra járt, mire Szymonnak sikerült kih zgnia a lábából az  vegszil nkokat.